
ArSheyopaniShat

ఆరేయోపనిషత్

Document Information

Text title : ArSheyopaniShat

File name : ArSheyopaniShat.itx

Category : upanishhat, vedanta

Location : doc_upanishhat

Proofread by : Sunder Hattangadi Radim Navyan radimnavyan at gmail.com

Description-comments : aprakAshitA upaniShadaH

Latest update : October 20, 2017

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 22, 2023

sanskritdocuments.org

ఆర్షేయోపనిషత్

ఓం ఋషయో వై బ్రహ్మోద్యమాహ్వయితవా ఊచుః పరస్పరమివానుబ్రువాణాః ।
తేషాం విశ్వామిత్రో విజితీయమివ మన్యమాన ఉవాచ । యదేతదన్తరే
ద్యావాప్రథివీ అనశ్నువదివ సర్వమశ్నువద్యదిదమాకాశమివేతశ్చేతశ్చ
స్తనయన్తి విద్యోతమానా ఇవావస్ఫురయమానా ఇవ తద్బ్రహ్మేతి ।
తస్యోపవ్యాఖ్యానమ్ । యదిదమగ్నిభిర్జ్వలయన్తి
పోష్టాయయన్త్యద్భిరభిషీవయన్తి వద్భీభిరభిగ్రథ్నన్తి
వరత్రాభిరభిఘ్నన్త్యయోఘనైర్విధ్యన్తి సూచీభిః నిఖానయన్తి
శక్కుభిరభితృన్త్యన్తి పక్షిశికాభిరభిలిమ్బన్తి మృత్స్నయా
తక్ష్యవన్తి వాసీభిః కృష్ణన్తి ఫలిభిర్నమైవ శక్నువత ఇతి
నాస్యేశీమహి నైనమతీయీమహి ॥
తదు హ జమదగ్నిర్నానుమేనే ఆర్తమివ వా ఏష తన్మేనే
యదిదమన్తరేణైనదుపయన్తి పర్యాస ఇవైష దివస్పృథివ్యోరితి ।
స హోవాచ అన్తరిక్షం వా ఏతద్యదిదమితేత్థోపవ్యాఖ్యే ఇతి ।
మహిమానం త్వముష్యేహ పశ్యామీతి యదిదమస్మిన్నన్వాయత్తమితి । స
యదిదమేతస్మిన్నన్వాయత్తం వేదాథ తథోపాస్తేఽన్వాయత్తో హైవాస్మిన్ భవతి ।
తదేతదవిద్యానేవాస్మిన్నన్వాయత్తముపాస్తే వీవపద్యత్ ఆర్తిమృచ్ఛేత్ ।
తస్మాదేవమేవోపాసిత ॥
తమితరః పప్రచ్ఛ । కతమత్ త్వమనార్తం మన్యస ఇతి । తం హోవాచ ।
యదిదమితి ద్యావాప్రథివ్యోరనారమ్భమివ నోపయన్తి నాభిచక్షతే
నాశ్నువన్తి । తస్యోపవ్యాఖ్యానమ్ । యదిదమితశ్చేతశ్చాణ్ణకోశా ఉదయన్తి
నాపద్యన్త ఇవ న విస్రంసన్త ఇవ న స్థలస్తీవ న పర్యావర్తన్త ఇవ ।
న హ వా ఏనత్కేచిదుపధావన్తో విన్దన్తి నాభిపశ్యన్తి । యదిదమేక ఇదప (?)
ఏవాహున్తమ ఏకే జ్యోతిరేకేఽవకాశమేకే పరమం వ్యోమైక ఆత్మానమేక ఇతి ॥
తదు హ భరద్వాజో నానుమేనే । యదిహ సర్వే వేత్థేత్థేతి ద్యూదిరే
నాస్య తద్రూపం పర్యాప్తమితి । స హోవాచ । ఆర్తమివేదం తే విజ్ఞానమపి
స్విదేనద్రోదస్యోరేవ పర్యాయేణోపవస్వీమహి యదిదమితేత్థోపవ్యాఖ్యాన్యాయమ్

ఇతి । మహిమానం త్వేవాస్యోపాసే । యదిదమత్రాన్వాయత్తమితి । స
యదిదమత్రాన్వాయత్తం వేదాథ తథైవోపాస్తేఽత్రైవాన్వాయత్తో
భవతి । స య ఇహాన్వాయత్తమిదమవిద్వానేవైతదుపాస్తే పాపీయాన్
భవత్యార్చిమార్చుత్యవప్రియతే యదేవమేతదన్వాయత్తముపాస్తే సర్వమాయురేతి
వసీయాన్ భవతి । స య ఏతదేనముపాస్తే ॥

తమితరః పప్రచ్ఛ । కతమత్ త్వమనార్తం మన్యస ఇతి । స హోవాచ ।
యదేతస్మిన్ మణ్డలేఽర్చిర్దీప్యతే బమ్భుమ్యమాణమివ చాకశ్యమానమివ
జాజ్వల్యమానమివ దేదీప్యమానమివ లేలిహానం తదేవ మే బ్రహ్మ ।

తస్యోపవ్యాఖ్యానం యదిదమద్దేవ పరాః పరావతోఽభిపద్యన్తే
సమ్పన్నమేవైతత్ సమ్మితమేవ యథోపయాతమాత్మైవాభిచక్షత
ఇతి । య ఏతదభిపద్యేవ గుహీయాదథో విస్ఫురన్తివ

ధావన్తివోత్ప్లవన్తివోపశ్లిష్యన్తివ న హైవాభిపద్యన్తే । తదిదమన్తికే
దవీయో నేదీయ ఇవ దూరతో న వా ఆస్య మహిమానం కశ్చిదేతీతి ॥

తదు హ న మేనే గౌతమో యదిదమార్తమివ స్తిమితమివ పర్యాయేణ
పశ్యన్తివేమం మోఘం సంవిదానా ఇతి ।

య ఇమే పుణ్డాః సుహ్మాః కులుమ్భా దరదా బర్బరా ఇతి ।
న హ వా ఆసంవిదానా ఏవ ద్రాగివాభి తత్పద్యన్త ఇతి ।

మహిమానం త్వేవాస్యోపాసే । య ఏతదస్మిన్నన్తరే హిరణ్మయః పురుషో
హిరణ్యవర్షో హిరణ్యశ్మశ్రురానఖాగ్రేభ్యో దీప్యమాన ఇవ । స య
ఏవమేనముపాస్తేఽతీవ సర్వభూతాని తిష్ఠన్తి సర్వమాయురేతి వసీయాన్

భవతి । న హ వా ఏష పరమతీవోదేతి । యస్త్వేనం పరమతీవోద్యన్తం
పశ్యన్నుపాస్తే పాపీయాన్ భవతి వీవపద్యత ఆర్తిమృచ్ఛతి । యస్త్వేనం
పరమనూద్యన్తం వేదాథ తథోపాస్తే పరం జ్యోతిరుపసమ్పద్యతే సర్వమాయురేతి
వసీయాన్ భవతి । స య ఏవమేనముపాస్తే ॥

తమితరః పప్రచ్ఛ । కతమత్ త్వమనార్తం మన్యస ఇతి । తం హోవాచ ।
విస్ఫురన్తిరేవేమా లేలాయన్తిరివ సజ్జహానా ఇవ నేదీయసితమా ఇవ
దవీయసితమా ఏవ దవీయసితమా ఇవ నేదీయసితమా ఏవేతి । యదపి
బహుధావక్షీరన్న కింఞ్చ ప్రతిపద్యత ఇతి తన్నే బ్రహ్మౌతి ॥

తదు హ వసిష్ఠో నానుమేనే । యదిమా విస్ఫురన్తయత ఏవాభిపద్యన్తే
వీవయన్తి మిథు చేతి విచక్షతేఽకాణ్ణ ఇవేమా న హ వై
పరమితా కశ్చనాశ్చోత్ససంవిదాన ఇవ । అప యే సంవిద్రతే

తదేతదన్తర్విచక్షత ఇతి । మహిమ్నః పశ్యేమా విజాన ఇతి । స య ఏవమిమా

మహిమ్ను ఏవాస్య పశ్యన్నుపాస్తే మహిమ్ను ఏవాశ్నోతి సర్వమాయురేతి వసీయాన్
 భవతి | యస్త్యిమా అవయతీరేవోపాస్తే న పరా సమృద్ధ్యమానా నో ఏవ పరేతి
 పాపీయాన్ భవతి వీవపద్యతే ప్రమీయతే | అథ య ఇమాః పరా సమృద్ధ్యమానా
 ఏవోపాస్తే పరైవ సమృద్ధ్యతే సర్వమాయురేతి వసీయాన్ భవతి ||
 తమితరః పప్రచ్ఛ | కతమత్ త్వమనార్తం మన్యస ఇతి | మహావిజ్ఞానమివ
 ప్రతిపదేనాధ్యవసాయమివ యత్రైతదిత్యేత్యభిపశ్యతి | అథ నేతి
 నేత్యేతదిత్యేతి | స వా అయమాత్మా అనన్తోఽజరోఽపారో న వా ఆరే
 బాహ్యో నాన్తరః సర్వవిద్యాభూరూపో విఘనః ప్రసరణోఽన్తర్జ్యోతిర్విశ్వభుక్
 సర్వస్య వశీ సర్వస్యేశానః సర్వమభిక్షిపన్న తమశ్నోతి కశ్చన ||
 పరోవరీయాంసమభిప్రణుత్వమన్తర్జుషాణం భువనాని విశ్వా |
 యమశ్చవన్న కుశికాసో అగ్నిం వైశ్వానరమృతజాతం గమధ్యయా || ౧||
 భరేభరేషు తముపహ్వయామ ప్రసాసహిం యుధ్యమిన్ద్రం వరేణ్యమ్ |
 సత్రాసా [హ] మవసే జనానాం పురుహూతమృగ్మిణం విశ్వవేదసమ్ || ౨||
 అహిఘ్నం తమర్ణవే శయానం వావృహాణం తవసా పరేణ || ౩||
 తదు హ ప్రతిపేదిరే | తే వాభివాద్యైవోపసమీయుః | నమోఽగ్నయే | నమ
 ఇన్ద్రాయ | నమః ప్రజాపతయే | నమో బ్రహ్మణే | నమో బ్రహ్మణే ||
 ఇత్యార్షేయోపనిషత్ సమాప్తా |

Proofread by Sunder Hattangadi,
 Radim Navyan radimnavyan at gmail.com

ArSheyopaniShat

pdf was typeset on December 22, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

